

UMIEJĘTNOŚCI KLUCZOWE **OCENIANIE PRAC DŁUGOTERMINOWYCH** **PLANOWANIE PRACY W GRUPIE**

Szkoleniowa rada pedagogiczna przeprowadzonej w dniu 01.04.2004r.

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA SZEŚCIOLETNIICH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW ZADANIA OGÓLNE SZKOŁY (UMIEJĘTNOŚCI KLUCZOWE)

W szkole uczniowie powinni kształcić swoje **umiejętności** wykorzystywania zdobywanej wiedzy, aby w ten sposób lepiej przygotować się do pracy w warunkach współczesnego świata. Nauczyciele stwarzają uczniom warunki do nabywania następujących umiejętności:

1. Planowania, organizowania i oceniania własnej nauki, przyjmowania za nią coraz większej odpowiedzialności.
2. Skutecznego porozumiewania się w różnych sytuacjach, prezentacja własnego punktu widzenia i brania pod uwagę poglądów innych ludzi, poprawnego posługiwania się językiem ojczystym, przygotowania do publicznych wystąpień.
3. Efektywnego współdziałania w zespole i pracy w grupie, budowania więzi międzyludzkich, podejmowania indywidualnych i grupowych decyzji, skutecznego działania na gruncie zachowania obowiązujących norm.
4. Rozwiązywania problemów w twórczy sposób.
5. Poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną.
6. Odnoszenia do praktyki zdobytej wiedzy oraz tworzenia potrzebnych doświadczeń i nawyków.
7. Rozwijania sprawności umysłowych oraz osobistych zainteresowań.
8. Przystawiania sobie metod i technik negocyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów społecznych.

PRACE DŁUGOTERMINOWE

Prace długoterminowe mają wiele zalet, m.in. dlatego, że kładą nacisk:

- nie tylko na końcowy efekt, ale na proces uczenia się,
- nie tylko na to, co uczeń umie, ale na proces rozumienia,
- nie tylko na stosowanie wiadomości w typowych zadaniach, ale na integrację zdobytej wiedzy i jej użycie w nowych sytuacjach.

Pozwalają także ocenić, w jaki sposób uczeń posługuje się językiem matematyki, czy widzi ją jako luźne, rozłączne porcje faktów, czy też potrafi powiązać ze sobą wiadomości z różnych działów. Możemy się także dowiedzieć, jaka jest jego gotowość do stosowania matematyki do rozwiązywania problemów poza samym przedmiotem.

W pracy nad matematycznym ćwiczeniem najważniejsze jest:

1. Zrozumienie ćwiczenia.
2. Zaplanowanie rozwiązania.
3. Realizacja rozwiązania.
4. Prezentacja rozwiązania (otrzymanych rezultatów).
5. Zastosowanie posiadanej wiedzy przedmiotowej.

Proponuję, aby przy ocenianiu prac uczniów wykorzystać metodę punktową. Każda z wymienionych pięciu kategorii jest punktowana w wysokości od 0 do 4 punktów.

1. Zrozumienie ćwiczenia:

- 0 – zupełne niezrozumienie ćwiczenia,
- 1 – zrozumienie ćwiczenia w podstawowej postaci po wyjaśnieniach nauczyciela,
- 2 – samodzielne zrozumienie ćwiczenia w podstawowej postaci,
- 3 – pełne zrozumienie ćwiczenia,
- 4 – zrozumienie ćwiczenia jako punktu wyjścia do nowych problemów.

2. Zaplanowanie rozwiązania:

- 0 – zupełny brak planu,
- 1 – bardzo prosty plan zbudowany po wyjaśnieniu nauczyciela,
- 2 – prosty plan zbudowany samodzielnie,
- 3 – pełny plan rozwiązania,
- 4 – plan rozwiązania wraz z możliwymi przedłużeniami ćwiczenia.

3. Realizacja rozwiązania:

- 0 – brak rozwiązania lub rozwiązanie zupełnie nie na temat,
- 1 – rozwiązanie fragmentaryczne, z licznymi błędami,
- 2 – rozwiązanie częściowo poprawne z lukami i błędami,
- 3 – poprawne rozwiązanie, możliwe nieliczne, mało znaczące błędy, plan modyfikowany w razie potrzeby,
- 4 – poprawne rozwiązanie z przedłużeniami ćwiczenia.

4. Prezentacja otrzymanych wyników:

- 0 – brak jakiegokolwiek prezentacji,
- 1 – prezentacja fragmentaryczna, niespójna i nielogiczna,
- 2 – prezentacja uboga, chaotyczna,
- 3 – prezentacja poprawna, planowa, kilka różnych sposobów przedstawienia wyników, próba oceny pracy nad ćwiczeniem,
- 4 – prezentacja pełna, z zastosowaniem wielu sposobów przedstawienia wyników, ocena pracy nad problemem.

5. Zastosowanie posiadanej wiedzy przedmiotowej:

- 0 – zupełny brak przejawów zastosowania posiadanej wiedzy,
- 1 – niezdarne stosowanie metod, język niepoprawny,
- 2 – metody częściowo poprawne, język ubogi, słaba argumentacja,
- 3 – stosowane metody adekwatne do sytuacji, poprawny język i argumentacja, możliwe mało znaczące błędy,
- 4 – różnorodne metody stosowane adekwatnie do sytuacji, bogaty język, wyczerpująca argumentacja.

Zaproponowany sposób punktowania nie jest oczywiście jedynym możliwym. Nie jest także zbyt precyzyjny. Wydają się natomiast stosunkowo prosty w stosowaniu, nie jest pracochłonny, nie wymaga długiego treningu. Do notowania wyników oceny może być przydatna specjalna karta, np. taka, jak ta:

Uczeń klasa zadanie				
Zrozumienie ćwiczenia:	Zaplanowanie rozwiązania:	Realizacja rozwiązania	Prezentacja otrzymanych wyników:	Zastosowanie posiadanej wiedzy przedmiotowej:
Zupełne niezrozumienie ćwiczenia 0	zupełny brak planu 0	brak rozwiązania lub rozwiązanie zupełnie nie na temat 0	brak jakiegokolwiek prezentacji 0	zupełny brak przejawów zastosowania posiadanej wiedzy 0
zrozumienie ćwiczenia w podstawowej postaci po wyjaśnieniach nauczyciela 1	bardzo prosty plan zbudowany po wyjaśnieniu nauczyciela 1	rozwiązanie fragmentaryczne, z licznymi błędami 1	prezentacja fragmentaryczna, niespójna i nielogiczna 1	niezdarne stosowanie metod, język niepoprawny 1
samodzielne zrozumienie ćwiczenia w podstawowej postaci 2	prosty plan zbudowany samodzielnie 2	rozwiązanie częściowo poprawne z lukami i błędami 2	prezentacja uboga, chaotyczna 2	metody częściowo poprawne, język ubogi, słaba argumentacja 2
pełne zrozumienie ćwiczenia 3	pełny plan rozwiązania 3	poprawne rozwiązanie, możliwe nieliczne, mało znaczące błędy, plan modyfikowany w razie potrzeby 3	prezentacja poprawna, planowa, kilka różnych sposobów przedstawienia wyników, próba oceny pracy nad ćwiczeniem 3	stosowane metody adekwatne do sytuacji, poprawny język i argumentacja, możliwe mało znaczące błędy 3
zrozumienie ćwiczenia jako punktu wyjścia do nowych problemów 4	plan rozwiązania wraz z możliwymi przedłużeniami ćwiczenia 4	poprawne rozwiązanie z przedłużeniami ćwiczenia 4	prezentacja pełna, z zastosowaniem wielu sposobów przedstawienia wyników, ocena pracy nad problemem 4	różnorodne metody stosowane adekwatnie do sytuacji, bogaty język, wyczerpująca argumentacja 4
20, 19 punktów celujący	18, 17, 16 punktów bardzo dobry	15, 14, 13 punktów dobry	12, 11, 10 punktów dostateczny	9, 8, 7, 6 punktów dopuszczający

PRACA W GRUPIE

Pojawienie się w Podstawie programowej zapisu:

„Uczeń ma w szkole warunki do nabywania wiedzy, sprawności i nawyków, czyli rozwijania kompetencji w zakresie: (...)

Współpracy

- 1. Praca w grupie; negocjowanie i osiąganie porozumienia; podejmowanie decyzji grupowych; stosowanie procedur demokratycznych.*
- 2. Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów, budowanie więzi międzyludzkich.”*

zmienia w sposób zasadniczy patrzeć na rolę pracy w małej grupie podczas lekcji. Organizowanie takiej formy pracy nie zależy już od decyzji pojedynczego nauczyciela. Jest wpisane w zadania szkoły, a więc w jej program i filozofię uczenia. Wymaga zatem planowania, stawiania sobie celów, integracji tej kompetencji z treściami poszczególnych przedmiotów.

Ważnym elementem wspierającym rozwój kompetencji współpracy może być jasny i jawny system oceniania ucznia za rozwój na tym polu, obejmujący zarówno element samooceny, jak i oceny zewnętrznej dokonywanej przez nauczyciela.

Warto zachęcać uczniów do rozmów, o tym jakie są ich mocne strony „bycia w grupie”, a jakie słabsze i co warto w związku z tym zrobić, do refleksji nad tym, w czym są dobrzy, a czego muszą się jeszcze nauczyć. Jak pokazuje praktyka, początkowo będą mieli spore trudności, często będą mówili, że współpracowali bardzo dobrze. Są to naturalne zachowania związane m.in. z obawą przed oceną nauczyciela.

Nie mniej ważna jest ocena dokonywana przez nauczyciela. Powinna ona być robiona regularnie i powinna uwzględniać różne aspekty i obszary pracy w grupie. Bardzo dobrym pomysłem jest opracowanie – najlepiej wspólnie z innymi nauczycielami – **karty obserwacji pracy w grupie**. Przykład karty obserwacji pracy, pozwalającej na zanotowanie uwag o pracy członków jednej grupy, przedstawiam poniżej. Można z niej skorzystać, można ją zmodyfikować odpowiednio do potrzeb klasy, a można ją potraktować jako inspirację do opracowania własnych autorskich rozwiązań.

Efektywne rozwijanie tak ważnej we współczesnym świecie kompetencji jak współpraca jest możliwe tylko wtedy, gdy stanie się ono jednym z priorytetów szkoły.

KARTA OBSERWACJI PRACY W GRUPIE

Wypełnianie karty: **D** – dobrze, **Z** – zadowolająco, **S** – słabo, **W** – wcale.

Data obserwacji:

Uczestnicy grupy:	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Komunikowanie się						
Udział w dyskusji						
Słuchanie innych						
Uzasadnianie swego stanowiska						
Zadawanie pytań						
Stosunki w grupie						
Akceptowanie powierzonych ról						
Akceptowanie ról pełnionych przez innych						
Akceptowanie decyzji grupowych						
Rozwiązywanie konfliktów						
Organizacja pracy w grupie						
Akceptacja ustalonych zasad pracy						
Podejmowanie decyzji						
Planowanie wspólnych działań						
Branie odpowiedzialności za przyjętą pracę						

Bibliografia:

1. „Matematyka 2001. Poradnik dla nauczyciela – klasa 6” – Anna Bazyluk, Jerzy Chodnicki, Mirosław Dąbrowski, Anna Dubiecka, Maria Fryska, Ewa Łakoma, Agnieszka Pfeiffer, Piotr Piskorski, Henryk Sienkiewicz, Wacław Zawadowski, WSiP.
2. „Szkolny system oceniania. Praktyczny poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli.” Jerzy Chodnicki, Mirosław Dąbrowski, Anna Dubiecka, Maria Fryska, Dorota Obidniak, WSiP.